



Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej



BM-II.059.1.279.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pana Posła Daniela Milewskiego, nr 3034, proszę przyjąć wyjaśnienia pozostające we właściwości Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Uchwałą Rady Ministrów przyjęto dokument pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.). Jednym z ujętych tam celów strategicznych jest zbudowanie trwałego systemu świadczenia usług społecznych osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Planowane kierunki działań w jego ramach to m.in. wdrożenie systemu koordynacji oraz standaryzacji usług społecznych, wsparcie rodziny i osób pełniących opiekę nad potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz rozwój środowiskowych form wsparcia. Proces wprowadzania zmian legislacyjnych, mających na celu wdrażanie kierunków zawartych w Strategii, już się rozpoczął. Do ustawy o pomocy społecznej wprowadzono regulacje umożliwiające świadczenie usług wsparcia krótkoterminowego przez domy pomocy społecznej (w formie pobytu całodobowego, jak i dziennego). Usługa będzie przyznawana na czas określony, nie dłuższy niż 30 dni w roku, z możliwością przedłużenia - w szczególnie uzasadnionych przypadkach - o okres do kolejnych 30 dni. Dodatkowo ustawa zakłada ograniczenie do minimum formalności związanych z przyznaniem usługi, a w przypadku, gdy osoba deklaruje ponoszenie za nią pełnej odpłatności, odstępuje się również od ustalenia jej sytuacji dochodowej i majątkowej. Wprowadzono też możliwość świadczenia usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich oraz regulacje dotyczące mieszkalnictwa treningowego i wspomagane.

Ponadto w MRPiPS podjęto działania mające na celu przygotowanie instytucji pomocy i integracji społecznej do procesu deinstytucjonalizacji. W związku z tym planowana jest, w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, realizacja projektów zakładających:

1. Wsparcie instytucji regionalnych w procesie deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Celem projektu jest stworzenie platformy wymiany doświadczeń i koordynacji działań dla instytucji regionalnych zaangażowanych w planowanie i realizację polityki w zakresie usług społecznych na poziomie regionalnym. W ramach realizacji projektu zostanie wypracowany mechanizm wsparcia jednostek samorządu terytorialnego, m.in. poprzez przygotowanie zaleceń dla programów regionalnych w zakresie deinstytucjonalizacji i poprawy dostępu do usług społecznych. Pracownicy placówek opieki długoterminowej zostaną przygotowani do wdrażania procesu deinstytucjonalizacji. Jednym z rezultatów projektu będzie opracowanie propozycji zmian prawnych w zakresie utworzenia interdyscyplinarnego systemu monitorowania sytuacji, jakości życia, przestrzegania praw człowieka oraz możliwości zapewniania

możliwie niezależnej egzystencji osobom przebywającym w instytucjach opieki długoterminowej oraz będącym odbiorcami usług społecznych.

2. **Wsparcie instytucji zajmujących się pomocą i integracją społeczną.** Celem projektu jest wsparcie kadr i podnoszenie kompetencji pracowników instytucji zajmujących się tworzeniem oraz wdrażaniem polityki z zakresu pomocy i integracji społecznej na poziomie regionalnym oraz umożliwienie im wymiany doświadczeń. W ramach realizacji projektu powstanie ogólnopolski model świadczenia zdeinstytucjonalizowanych usług wsparcia osobom w kryzysie bezdomności i osobom zagrożonym bezdomnością z uwzględnieniem metody „Najpierw mieszkanie”. Wypracowane zostaną też standardy programu szkoleń m.in. dla Specjalisty ds. opieki oraz Specjalisty ds. terapii w instytucjach pomocy i integracji społecznej. Wsparcie w formie podniesienia kompetencji otrzyma również grupa pracowników systemu pomocy społecznej zatrudnionych na stanowiskach opiekunów medycznych. Zostaną także opracowane założenia do zmian prawnych regulujących kwestie profesji i zawodów pomocowych, w tym zawodu specjalisty ds. opieki oraz propozycja rozwiązań systemowych na podstawie wypracowanych standardów szkoleń i przeprowadzonych w ramach projektu pilotaży.
3. **Równy i szybki dostęp do dobrej jakości usług skoncentrowanych na osobie potrzebującej, poprzez rozwój centrów usług społecznych.** Na podstawie wyników realizacji projektu (w tym przeprowadzonej analizy funkcjonowania centrów usług społecznych, wypracowanych narzędzi wsparcia oraz mapowania i sieciowania CUS) zostanie opracowana propozycja zmian ustawy o realizowaniu usług społecznych przez CUS i innych przepisów prawnych, mających zastosowanie w ich działalności. Zostanie też opracowany model współpracy CUS z podmiotami ekonomii społecznej i lokalnymi instytucjami zaangażowanymi w realizację usług społecznych.

Znaczącą pomocą w zapewnieniu opieki długoterminowej osobom starszym w ich środowisku lokalnym są też Programy realizowane ze środków Funduszu Solidarnościowego. W 2024 r. przewiduje się realizację niżej wskazanych programów resortowych Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, na podstawie art. 7 ust. 5 ustawy o Funduszu Solidarnościowym:

- Program pn. „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2024;
- Program pn. „Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych – edycja 2024;
- Program pn. „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2024;
- Program pn. „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Organizacji Pozarządowych – edycja 2024;
- Program pn. „Centra opiekuńczo-mieszkalne” I edycja, (realizatorem są gminy/powiaty);
- Program pn. „Centra opiekuńczo-mieszkalne” II edycja, (realizatorem są gminy/powiaty);
- Program pn. „Centra opiekuńczo-mieszkalne” III edycja, (realizatorem są gminy/powiaty).

Program „Opieka wytchnieniowa” jest kierowany do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności bądź orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym

stopniu niepełnosprawności. Program realizowany jest za pośrednictwem i z udziałem samorządów szczebla gminnego i powiatowego, a także przez organizacje pozarządowe, których oferty zostały zatwierdzone w ramach przeprowadzonego konkursu ofert.

Program Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnościami jego adresatami są dzieci do 16. roku życia posiadające orzeczenie o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz osoby z niepełnosprawnościami, posiadające orzeczenie: o znacznym stopniu niepełnosprawności bądź o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo traktowane na równi z orzeczeniami wymienionymi w lit. a i b, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100, z późn. zm.). Program ma zapewniać m. in. możliwość skorzystania przez osoby z niepełnosprawnościami z pomocy asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności i funkcjonowaniu w życiu społecznym, stymulowanie osób z niepełnosprawnościami do podejmowania aktywności i umożliwienie im realizowania prawa do niezależnego życia oraz przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność. Zakres usług asystencji osobistej obejmuje następujące obszary: wsparcie w czynnościach samoobsługowych, w tym utrzymaniu higieny osobistej i czynnościach pielęgnacyjnych, wsparcie w prowadzeniu gospodarstwa domowego i wypełnianiu ról społecznych, wsparcie w przemieszczaniu się poza miejscem zamieszkania oraz wsparcie w podejmowaniu aktywności życiowej i komunikowaniu się z otoczeniem. Program realizowany jest za pośrednictwem samorządów szczebla gminnego i powiatowego, a także przez organizacje pozarządowe, których oferty zostały zatwierdzone w ramach ogłoszonego konkursu.

Program „Centra opiekuńczo-mieszkalne” ma na celu stworzenie warunków dla jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego/powiatowego, pozwalających na tworzenie i utrzymanie placówek pobytu osób niepełnosprawnych. Centra opiekuńczo-mieszkalne przeznaczone są dla dorosłych osób niepełnosprawnych ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, które obok różnorodnego wsparcia (w tym w zakresie potrzeb zdrowotnych, pielęgnacyjnych, zapobiegania wtórnym powikłaniom, stymulowania i rozwijania sprawności ruchowej, kompetencji poznawczych oraz społecznych), będą mogły mieć zapewnioną możliwość niezależnego/samodzielnego i godnego funkcjonowania na miarę swoich potrzeb. Program jest realizowany w dwóch modułach: moduł I dotyczy fazy tworzenia centrum i zakłada 3-letni okres realizacji inwestycji, moduł II obejmuje 5-letni okres funkcjonowania centrum opiekuńczo-mieszkalnego.

Ponadto departament Pomocy Społecznej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej uczestniczy w realizacji reformy nr A 4.6 w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności pn. „Wzrost współczynnika aktywności zawodowej określonych grup poprzez rozwój opieki długoterminowej”. Reforma jest realizowana wspólnie przez MRPiPS i Ministerstwo Zdrowia, we współpracy z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej oraz przy udziale Ministra do Spraw Polityki Senioralnej. W reformie nr A.4.6 przewidziano dwa kamienie milowe: A69G i A70G. Aktualnie realizowany jest, w celu określenia priorytetów reformy, kamień milowy A69G, tj. „Strategiczny przegląd opieki długoterminowej w Polsce”. Kwestie dotyczące rozwoju systemu usług społecznych, w tym związanych z opieką długoterminową, są również przedmiotem planowanych projektów MRPiPS przewidzianych do wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus

w ramach programu Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego (Program FERS 2021-2027).

Programy dla rodzin z dziećmi: 12 czerwca 2024 r. w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej ogłoszona została ustawa z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic”(Dz. U. poz.858), będąca częścią kompleksowej reformy systemu wspierania opieki nad dziećmi do lat 3. „Aktywny rodzic” stanowi realizację zapowiedzi wskazanej w exposé Prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska. Ustawa wprowadzająca do polskiego systemu prawnego 3 nowe świadczenia:

- świadczenie „aktywni rodzice w pracy”;
- świadczenie „aktywnie w żłobku”;
- świadczenie „aktywnie w domu”.

Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” kierowane jest do aktywnych zawodowo rodziców dziecka w wieku od 12 do 35 miesiąca życia. Ustawa definiuje aktywność zawodową, której poziom i rodzaj będzie uprawniał do otrzymywania świadczenia. „Aktywni rodzice w pracy” będzie przysługiwać w wysokości 1500 zł miesięcznie przez okres 24 miesięcy od 12 do 35 miesiąca życia dziecka. W przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności - łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji - powyższe świadczenie będzie przysługiwało w podwyższonej wysokości 1900 zł miesięcznie.

Natomiast świadczenie „aktywnie w żłobku” zastąpi obecnie funkcjonujące i zdecydowanie mniej korzystne dofinansowanie opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, uregulowane w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 i przysługujące w wysokości do 400 zł miesięcznie

Świadczenie „aktywnie w żłobku” będzie przysługiwało rodzicom dzieci uczęszczających do żłobka, klubu dziecięcego albo dziennego opiekuna w wysokości do 1500 zł miesięcznie na dziecko lub do 1900 zł miesięcznie na dziecko niepełnosprawne, nie przekroczy jednak wysokości opłaty, jaką rodzic ponosi za pobyt dziecka w instytucji opieki (nie wliczając do niej opłaty za wyżywienie). Podobnie jak dofinansowanie opłaty rodzica za pobyt dziecka w instytucji opieki, świadczenie „aktywnie w żłobku” nie będzie trafiało bezpośrednio do rodziców. Wniosek o przyznanie świadczenia będzie składał rodzic, natomiast jego kwota będzie przekazywane co miesiąc podmiotowi prowadzącemu instytucję opieki (na wskazany rachunek bankowy) z przeznaczeniem obniżenia o nią opłat ponoszonych przez rodziców.

Wraz z wprowadzeniem świadczenia „aktywnie w żłobku” uchylone zostaną dotychczas obowiązujące przepisy ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, dotyczące dofinansowania pobytu dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna. Rodzic będzie mógł zachować prawo do wcześniej przyznanego dofinansowania na zasadzie ochrony praw nabytych z możliwością przejścia na „aktywnie w żłobku” lub inne świadczenia.

Trzecim filarem programu „Aktywny rodzic” będzie świadczenie „aktywnie w domu” które zastąpi dotychczas funkcjonujący i mniej korzystny, gdyż nie przysługujący na pierwsze dziecko, rodzinny kapitał opiekuńczy. „Aktywnie w domu” będzie przysługiwało na każde dziecko w rodzinie w wieku od 12 do 35 miesiąca życia i będzie wypłacane w wysokości 500 zł miesięcznie przez 24 miesiące. Jest to wsparcie kierowane do tych rodziców małych

dzieci, którzy nie będą uprawnieni lub z własnej woli nie zdecydują się na skorzystanie z dwóch wcześniej opisanych świadczeń.

Wprowadzenie świadczenia „aktywnie w domu” będzie wiązało się z uchYLENIEM dotychczas obowiązującej ustawy o rodzinnym kapitale opiekuńczym, przy jednoczesnym zachowaniu praw nabytych, tj. zagwarantowaniu rodzicowi prawa do zachowania wcześniej przyznanego rodzinnego kapitału opiekuńczego z możliwością przejścia na nowe świadczenie, jeśli będzie ono dla niego bardziej korzystne.

Ustawa przewiduje, że wybór jednego z trzech powyższych świadczeń zależny będzie od decyzji rodzica - przy założeniu, że na to samo dziecko, za dany miesiąc, może być wypłacone tylko jedno ze świadczeń. Rodzic będzie miał też możliwość wielokrotnej zmiany świadczeń, tj. rezygnacji z jednej formy wsparcia i przejścia na inną.

Wnioski o powyższe świadczenia będzie można składać od 1 października 2024 r. Podobnie jak w przypadku świadczenia wychowawczego, świadczenia dobry start, rodzinnego kapitału opiekuńczego i dofinansowania opłaty żłobkowej, wnioski o świadczenia „aktywny rodzic” będzie przyjmował i wypłacał Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Ustawa o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic”, wprowadza regulacje pozwalające na realizację dodatkowych programów związanych z rozwojem opieki wczesnodziecięcej, w tym szerokich programów szkoleniowych, służących wzrostowi jakości opieki żłobkowej w całej Polsce.

W związku z wyzwaniem demograficznymi wprowadzane są też rozwiązania instytucjonalne, wśród których wymienić należy:

1. Powołanie w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej **Rady do spraw Polityki Rodzinnej i Demograficznej**,
2. W celu koordynacji działań rządu w obszarze demografii planowane jest rozpoczęcie prac **Zespołu Międzyresortowego do spraw Przeciwdziałania Negatywnym Zjawiskom Demograficznym**;
3. Powołanie w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej 12 lutego 2024 r. **Rady do spraw Kobiet na Rynku Pracy**.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Aleksandra Gajewska
Sekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/